

LEGENDĂ ȘI ISTORIE

În urmă cu câteva mii de ani, peisajul țării noastre era întrucâtva deosebit de cel din prezent. Peste tot biruise pădurea, iar omul se lupta din greu ca să-i smulgă naturii petice de pământ pe care să arunce un pumn de grăunțe. Au fost la noi păduri imense care mergeau de la Dunăre la munte, fără întrerupere. Era, așa cum a spus un istoric, un pustiu verde, în care omul crea cu mare greutate câte un luminiș, pentru a-l cultiva. Încet, încet, omul a smuls pădurii petice de pământ din ce în ce mai mari. Mai întâi da foc și după aceea scotea buturugile, iar bucata de pământ astfel curățată era săpată și semănată. De aceea în primele descrieri despre pământul țării noastre pe care le-au făcut grecii, acesta apare ca fiind plin de bogății fabuloase. Herodot, părintele istoriei, care ne-a lăsat o asemenea descriere în urmă cu 2 500 de ani, are numai cuvinte de laudă despre acest pământ. Și adevărul este că la nord de Dunăre, sub poalele Carpaților, în câmpiile care apar la marginea înălțimilor și în bălțile Dunării au existat, din cele mai vechi timpuri, condiții prielnice de trai. Pădurea oferea fructele ei, vânatul bogat dar și lemnul, cu ajutorul căruia se făceau locuințele sau care era folosit pentru foc. Bălțile și apele numeroase erau pline de pește și pe marginile lor creșteau trestia și papura din care omul, pe care noi îl considerăm primitiv, a reușit să confecționeze multe lucruri folositoare. Datorită acestor bogății naturale, omul a locuit aceste pământuri din cele mai vechi timpuri. Când își alcătuia Herodot istoriile sale, oamenii care locuiau la Dunăre și în Carpați erau de mult cunoscuți sub numele de daci sau geți. Aceștia făceau parte din marele neam al

tracilor, cel mai numeros neam din Europa și, după socoteala lui Herodot, al doilea ca număr după indieni. Tracii locuiau, pornind din centrul Europei, Pannonia (Ungaria de azi), o parte din Cehoslovacia și sudul Poloniei, ajungeau la răsărit până aproape de gurile Niprului, iar în sud, până la Marea Egee. Multe neamuri trace trecuseră în Asia Mică.

În cel mai frumos poem epic al Antichității pe care l-a compus Homer, unul dintre cei mai mari poeți ai lumii, o parte dintre neamurile trace iau parte la războiul troian. Homer ne povestește că trei zeițe, dorind să afle care este mai frumoasă, l-au rugat pe troianul Paris, fiu de rege, să aleagă el pe cea mai frumoasă. Paris a ales-o pe Afrodita zeița frumuseții și, drept răsplată, zeița i-a dat-o pe frumoasa Elena, soția regelui Menelau. Paris a luat-o pe Elena și a fugit cu ea la Troia, dar Menelau, furios din pricina jignirii aduse faimei sale de rege, a cerut celorlalte căpetenii ale aheilor, strămoșii grecilor, printre care se numărau Ahile, Ulise cel șiret, Nestor cel mai înțelept dintre regii ahei, Agamemnon și alții, să-l ajute ca să-și aducă soția înapoi. O numeroasă flotă i-a transportat pe ahei până pe coastele Asiei Mici și de aici au pornit împotriva Troiei, care nu era departe de țăr. Zece ani au durat luptele între ahei și troieni și abia în al zecelea, la sfatul lui Ulise, aheii s-au prefăcut că pleacă, lăsând pe țăr un cal din lemn. Când au văzut troienii că aheii au dispărut, au dus calul în cetate, deși au fost unii care s-au opus. În pânțelele calului erau ascunși mai mulți oșteni și, când s-a lăsat noaptea, au coborât și au deschis porțile cetății, tovarășii lor întorcându-se cu corăbiile atunci când troienii nu-i puteau vedea. A urmat un măcel îngrozitor. Troia a fost arsă și, în afară de femeile și copiii luați în robie, nu a scăpat decât Eneas, cel care avea să ajungă în peninsula italică și să întemeieze acolo o colonie din care se va naște poporul roman.

Așa cum am amintit, la luptele dintre greci și ahei au luat parte neamuri trace din Asia Mică și din Europa. Homer ni-i descrie pe diferiții regi ai tracilor și astfel avem posibilitatea să aflăm cum erau îmbrăcați luptătorii traci, la ce nivel de dezvoltare ajunsese civilizația tracă. În vremea aceea, tracii, aheii și alte popoare europene începuseră să folosească bronzul. Din el se făceau vârfurile la sulite, spadele, coifurile, platoșele. Când povestește luptele care s-au dat sub zidurile Troiei, Homer cântă frumusețea acestor arme, strălucirea lor în soare și lumina pe care o reflectau, încât luptătorii apăreau ca niște semi-zei. Despre Rhessos, un rege trac, se spune că avea înhămați la carul lui de luptă patru telegari albi cum nu mai văzuse nimeni dintre cei care se aflau în jurul Troiei. Hamurile cailor, carul de luptă al regelui trac, veșmintele și armele lui erau împodobite cu aur și argint, încât Rhessos îi întrecea pe toți regii prin strălucirea armelor, cailor și hainelor sale.

Asemenea arme de bronz, descrise de Homer, s-au descoperit în vremurile noastre pe teritoriul României și pot fi văzute în muzee, dovedindu-se că poemele lui Homer cuprind foarte multe adevăruri, ele constituind prima istorie scrisă în versuri, a aheilor și a tracilor.

După războiul troian, pentru tracii de la nord de Dunăre au venit vremuri foarte grele. Oameni pașnici, trăiau muncind pământul și crescând vite. Erau împărțiți în triburi și fiecare trib avea un conducător, pe care îl alegeau cei mai destoinici luptători. Șeful trebuia să fie viteaz și înțelept. Fiecare trib își avea un fel de capitală întărită și în zilele noastre s-au descoperit urmele multor fortificații dacice. La răsărit de triburile dace, în stepele din nordul Mării Negre, locuiau sciții, un neam de păstori, foarte buni luptători. Călăreți neîntrecuți, ei se foloseau mai ales de arc, aruncând săgeți din fuga calului. Năvala lor era

însământătoare. Se abăteau ca un uragan acolo unde nimeni nu se aștepta că vor lovi. Atrăși de bogățiile pământurilor locuite de daci, sciții au încercat să supună Dacia. Trâmbe de călăreți au reușit să ajungă până în Transilvania, iar altele au pătruns în Dobrogea. Timp de două-trei sute de ani, s-au dat lupte între sciți și daci și până la urmă au ieșit biruitori dacia.

Așa ne povestește Herodot în istoriile sale, de la care aflăm multe lucruri interesante. El ne spune că agatârșii, un trib de sciți care au izbutit să se așeze în Transilvania, fuseseră dacizați, adică asimilați de poporul dac. Atrăși de bogățiile Transilvaniei, agatârșii, în momentul în care s-au stabilit temeinic, au folosit aurul și argintul care se găseau acolo pentru podoabe; și bărbații erau înzorzonați cu tot felul de brățări și alte bijuterii, meșterii sciți fiind foarte pricepuți în această privință.

Despre ținuturile de la nord de Dunăre, tot Herodot ne spune că erau atât de bogate în albine încât omul cu greu le putea străbate. Sigur că Herodot exagera, dar se știe că o ocupație statornică a strămoșilor noștri a fost stupăritul. Mierea era folosită pentru hrană, iar din ceară se făceau lumânări, ceara din părțile noastre vânzându-se pentru calitatea ei în toată Europa până acum câteva sute de ani.

Sciții i-au supărat nu numai pe daci, dar și pe perși. Trecând peste munții Caucaz, ei jefuiau Persia și pentru că era greu să fie urmăriți peste munții înalți și prin stepe sau pustii, Darius, regele perșilor, s-a hotărât să-i atace, trecând peste neamurile trace, în nordul Mării Negre, unde se afla centrul puterii sciților. Cu o armată uriașă, Darius a trecut Bosforul și a intrat în Tracia. Primele neamuri trace s-au supus, de bună voie, regelui regilor, cum se considera Darius, dar geții, cei mai dreپți și mai viteji dintre traci, cum îi socotea Herodot, au încercat să-l oprească, însă n-au izbutit. Geții au fost înfrânți, iar Darius și-a continuat drumul prin Dobrogea până la Dunăre.

Cuprins

Legendă și istorie	5
Burebista, cel dintâi și cel mai mare dintre regii din Tracia	14
Cum a ajuns Aeneas în Italia, întemeierea Romei și cum a devenit ea o mare putere	19
Viteazul rege Decebal	30
A fost odată un împărat	47
Attila, biciul lui Dumnezeu	55
Alboin și Cunigunda	64
„Căpcăunii”	65
Primii duci sau voievozi ai neamului nostru	68
Menușor din cetatea Bihorului	71
Gelu, ducele românilor	75
Ioniță Caloianul	80
Marea năvălire a tătarilor	84
Litovoi	90
Basarab I	91
„Țări românești” în interiorul arcului carpatic	100
Dragoș Vodă	105
Bogdan, domnul liber al unei țări independente	109
Țara Românească până la Mircea cel Bătrân	116
Mircea cel Bătrân și bătălia de la Rovine	120
De la Rovine la Nicopole.....	126
Mircea îl biruie iarăși pe Baiazid.....	130
În culmea gloriei	131
Sfârșitul lui Mircea.....	138
Alexandru cel Bun	140
Lupta de la Marienburg.....	144

Alexandru cel Bun și primejdia otomană	146
Înțelepciunea și toleranța lui Alexandru cel Bun	149
Sfârșitul domniei.....	151
Urmașii lui Alexandru cel Bun	154
Bobâlna	157
Urmașii lui Mircea cel Bătrân	170
Vlad Dracul.....	173
Iancu de Hunedoara	178
Despre libertățile și privilegiile românilor bănățeni	192
Vlad Țepeș.....	195
Vlad Țepeș și negustorii sași din Brașov	197
Negustorul florentin	199
Cana de aur.....	201
Hamza pașa și vicleanul Catavolinos	202
Luptele cu Mahomed „Cuceritorul”	205
Retragerea sultanului	210
Radu cel Frumos și uneltirile sale	211
Cum își respectă un rege cuvântul	213
Ultima domnie a lui Țepeș.....	217
Ștefan cel Mare.....	220
Nunta de la Răuseni.....	220
Stejarul din Borzești.....	222
Cei doi feciori de domn	225
Lupta de la Baia	230
Prinderea lui Petru Aron. Împăcarea cu Matei Corvin	236
Un domn frumos și o domniță și mai frumoasă	238
Lupta de la Vaslui.....	241
Valea Albă.....	246
Movila lui Burcel sau despre răzeși	259
Aprodul Purice.....	263

Codrul Cosminului	265
Cântecul lui Malcoci	272
Maria Voichița	277
Domnița Elena	279
Marele ctitor.....	281
Moartea lui Ștefan.....	283
Țara Românească după Vlad Țepeș	286
Bogdan cel Orb	289
Tătarii și înțelegerea cu otomanii.....	292
Mihnea cel Rău	295
Neagoe Basarab.....	297
Coroana de foc.....	300
Ștefăniță.....	304
Lupta cu Alb sultan	305
Căderea Belgradului	306
Radu de la Afumați	309
Ștefăniță și boierii.....	312
Învărbirea între cumnați și crunta lor pieire	314
Petru Rareș și urmașii săi	320
Lupta de la Obertyn.....	328
Aventurile unui sol	332
Rareș și Aloisio Gritti	335
Căderea lui Rareș și cea de-a doua domnie	340